

Ömer ERDOĞAN

Pasaport ve Sürücü Belgeleri
Daire Başkanlığı
Çözümleyici

PASAPORT SERÜVENİNİN SON DURAĞI NVIĞM

Dünyada sınırlar belirginleşirken sınırlar arası insanların seyahat ve geçişlerini kayıt altına almak amacıyla ilk defa pasaport referansı Antik İran Kralı Artaxerxes'in yardımcılarında Nehemya'ya verdiği belge olarak geçer.

1. GİRİŞ

Yunanca “sinoron” kelimesinden gelen **sınır**, sözlüklerde iki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut, komşu, bir ülkenin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi, uç gibi ifadelerle tanımlanmıştır.¹

Sınır ile aynı anlamda ve Arapçadan gelen hudut ise, sözlüklerde ‘sınır, uç, son’ gibi kelimelerle açıklanmıştır. Bu anlamı karşılayan diğer bir terim de, sınır boyu olarak ifade edilen serhattir.

Serhat, Osmanlı devletinin, komşu ülkelerle arasındaki sınır bölgesine verilen addır. Başka bir ifadeyle hudut başı, iki devlet toprağının birleştiği sınır yerinde kullanılan bir tabirdir.

Ülke sınırlarının daha keskin bir şekilde belirlenmesine bağlı ola-

rak “Modern Devlet” kavramının ortaya çıkmasıyla devletler, vatandaşlarının ve yabancıların ülkeye giriş ve çıkışlarını daha sıkı bir şekilde takip etme ihtiyacı duymuşlardır. Ulus devletler döneminde ise bu hassasiyetin iyice arttığı görülmektedir. Devletler insanların coğrafi hareketliliklerini kontrol etmek için birçok yöntem başvurmuşlardır. Bu bağlamda insanların ülkeler arası seyahat kontrolünde, ülkelerin en bilinen sınır geçiş yöntemi pasaportlar olmuştur.

1 -(Pakalın 1993:) ,(Türkçe Sözlük 1998: 1968)

2. PASAPORTUN TARİHÇESİ

Dünyada sınırlar belirginleşirken sınırlar arası insanların seyahat ve geçişlerini kayıt altına almak amacıyla ilk defa pasaport referansı Antik İran Kralı Artaxerxes'in yardımcılardan Nehemya'ya verdiği belge olarak geçer. Nehemya, İran'dan Filistin'e yolculuk ederken diğer ülke yöneticilerinin kendisine güvenli şekilde izin vermesi için Kral Artaxerxes'ten bir mektup ister. Bu referans mektubu, izinli şekilde bölge değiştirmek için verildiği için tarihte bilinen ilk pasaport olarak anılır. Bu referans mektubunun yaygın kullanımını ise Fransa'da başlamıştır. Günümüzdeki pasaport anlayışına en yakın pasaport ise yine Fransa'da 1789'daki Fransız İhtilali sonrasında görülür.

Osmanlı Devleti'nde doğrudan pasaport işlemlerini düzenleyen ilk nizamname 1867 tarihli **Pasaport Odası Nizamnamesidir**. Bu nizamnameden sonra 1884 ve 1894 yıllarında iki nizamname daha yürürlüğe girmiştir. Son nizamname olan 1894 Pasaport Nizamnamesi, 1911'de Pasaport Kanunu'nun yürürlüğe girmesine kadar uygulamada kalmıştır. Bu bakımdan Osmanlı Devleti'nde 1867'den 1911 yılına kadar gerek Osmanlı tebaasının gerekse de yabancıların ülkeden çıkışlarında veya ülkeye gelişlerinde pasaport işlemleri bu nizamnameler esas alınarak yapılmıştır.

Bu nizamnameler yürürlüğe girdikten sonra bütün hükümlerinin uygulanmasındaki en büyük engel ise yabancı devletlerin, yabancıların pasaport prosedürleriyle ilgili hükümlerine yönelik itirazları olmuştur. Bazı hususlarda ise pasaporta yönelik nizamnamelere ilave olarak idari düzenlemelere de gidilmiştir. Diğer yandan pasaportun şahısların tabiiyetini gösteren bir belge olmasından dolayı pasaport özelinde ta-

15.07.1950 tarihinde kabul edilen ve Resmi Gazete'de 7564 sayılı ile 24.07.1950 tarihinde yayımlanan Pasaport Kanunu ülkemizde düzenlenen pasaportların dayanağını teşkil etmektedir.

biyet kaynaklı kronikleşen sorunlar da yaşanmıştır.

1911'den sonra ise devletin yıkılışına kadar bir pasaport kanunu daha çıkmıştır. Bu bağlamda pasaport uygulaması, devletin yıkılışına kadar Pasaport Kanunları esas alınarak gerçekleşmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nde de 1918 yılında yürürlüğe giren son Pasaport Kanunu, 1938 yılına kadar uygulanmıştır. Günümüzde uygulanan 5682 numaralı Pasaport Kanunu'na baktığımızda da ilgili düzenlemelerdeki hükümlerin izlerini taşıyan hususların olduğu görülmektedir.

15.07.1950 tarihinde kabul edilen ve Resmi Gazete'de 7564 sayılı ile 24.07.1950 tarihinde yayımlanan Pasaport Kanunu ülkemizde düzenlenen pasaportların dayanağını teşkil etmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen pasaport iş ve işlemleri 29.10.2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 676 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında

Kanun Hükmünde Kararname ile Pasaport ve Sürücü Belgesi iş ve işlemleri Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.

3. NÜFUS VE VATANDAŞLIK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÇATISI ALTINDA YENİ NESİL PASAPORTLAR VE PASAPORT SİSTEMİ

02.04.2018 tarihi itibarıyla bu devir gerçekleşmiş, pasaport ve sürücü belgesi iş ve işlemleri Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından hizmeti sunulan 1. nesil çipli pasaportlar (e-pasaportlar), yerini 2. nesil yeni tip pasaportlara bırakmıştır.

Bu devirle birlikte pasaport ve sürücü belgesi hizmetleri Türkiye'de elektronik devletin en önemli yapı taşı olan MERNİS projesi içerisinde yerini almıştır.

Temelleri 1972 yılında atılan MERNİS, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı Sistemi, Kimlik Paylaşım Sistemi, Adres Kayıt Sistemi ve Yeni Nesil Pasaport Başvuru ve Üretim Sistemiyle bütünleştirilerek yeni bir yapıya sahip olmuştur.

Yüksek teknolojinin sağladığı kolaylıklar ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün 48 yıllık tecrübesi harmanlanmış, yüksek güvenli yeni bir Pasaport Sistemi inşa edilmiştir.

Mimarisinde; çevrim içi dış kurum entegrasyonları, doğru ve güvenilir veriye anlık ulaşabilme, güvenlik doğrulamaları yapabilme, değişen ve güncellenen verileri anlık işleyebilme yetenekleriyle donatılan "Yeni Pasaport Sistemi" ile gereksiz kırtasiyeciliğin önüne geçilmiş, zaman ve kaynak israfı önlenmiştir.